

**APLIKASI SISTEM MAKLUMAT GEOGRAFI (GIS) DALAM PEMETAAN
ZON KEBOLEHRENTANAN KEGAGALAN CERUN MENGGUNAKAN
RANGKAIAN SARAF BUATAN (ANN) DI PULAU PINANG, MALAYSIA**

Oleh

NURIAH BINTI ABD MAJID

**Tesis yang diserahkan untuk memenuhi
keperluan bagi Ijazah Sarjana Sastera**

Julai 2012

PENGHARGAAN

Dengan Nama ALLAH Yang Maha Pemurah Lagi Maha Mengasihani Segala Puji-Pujian hanyalah bagi ALLAH s.w.t., Tuhan Sekian Alam. Selawat dan salam ke atas junjungan besar Nabi Muhammad s.a.w. Syukur kehadiran Ilahi kerana dengan izin dan limpah kurniaNya saya dapat menyiapkan tesis ini. Semoga segala usaha yang dijalankan diberkati dan dirahmatiNya. Terlebih dahulu saya ingin mengucapkan jutaan terima kasih tidak terhingga kepada penyelia saya iaitu Dr.Wan Mohd Muhiyuddin bin Wan Ibrahim di atas bimbingan, nasihat dan tunjuk ajar yang diberikan kepada saya tanpa mengenal erti jemu. Tidak ketinggalan pula kepada pensyarah di Pusat Pengajian Ilmu Kemanusiaan terutamanya Prof Ruslan Rainis yang memberi tunjuk ajar dan pensyarah bahagian geografi, yang sudi berkongsi ilmu dan idea yang bermanfaat. Jutaan terima kasih juga kepada En. Ardi dan En. Manaf kerana banyak memberi tunjuk ajar dan pandangan. Terima kasih juga kepada ayahanda tersayang, Abd Majid Awang dan Ibunda, Suzana Muhammad yang telah banyak berkorban, selalu memberi semangat dan mendoakan kejayaan anakmu ini. Tidak ketinggalan juga, ucapan terima kasih buat teman-teman terutamanya Nik Muhammad Afiq, rakan-rakan di makmal GIS, adik-adik tersayang Zulaika, Zaid, Zakwan, Zulkhairi dan Nurul Alwani, semoga kejayaan ini menjadi pendorong untuk adik-adik berjaya dan individu-individu yang telah membantu secara langsung dan tidak langsung di dalam kajian ini, hanya Allah yang dapat membalas jasa kalian. Sekian Wassalam.

Yang Benar,

Nuriah binti Abd Majid

(PHM0009/10(R))

1.7	Organisasi penulisan tesis	24
BAB 2	SOROTAN LITERATUR	
2.1	Pengenalan	26
2.2	Proses geomorfologi	26
2.3	Kegagalan cerun	30
2.3.1	Interaksi antara sistem semulajadi dengan sistem gunaan manusia	32
2.3.2	Faktor–faktor yang mempengaruhi kegagalan cerun	34
2.4	Sistem Maklumat Geografi (GIS)	36
2.4.1	GIS dalam kegagalan cerun	39
2.4.2	Pemetaan kegagalan cerun	42
2.5	Rangkaian Saraf Buatan (ANN)	44
2.5.1	ANN dalam GIS	47
2.5.2	Perisian ANN Tiberius	49
2.6	Intergrasi ANN dan GIS	51
2.7	Kebolehtahanan kegagalan cerun	52
2.8	Kesimpulan	53
BAB 3	RANGKA KONSEPTUAL DAN METODOLOGI PENYELIDIKAN	

3.1	Pengenalan	54
3.2	Rangka konsep kajian	54
3.3	Pembolehubah yang mempengaruhi kegagalan cerun	58
3.3.1	Jarak kegagalan cerun ke jalanraya	58
3.3.2	Jarak kegagalan cerun ke lineamen	59
3.3.3	Litologi batuan	61
3.3.4	Jarak kegagalan cerun ke sungai	62
3.3.5	Ketinggian topografi	63
3.3.6	Gunatanah	65
3.3.7	Aspek cerun	66
3.3.8	Kelengkungan cerun	68
3.3.9	Kecuraman cerun	68
3.3.10	Hujan	69
3.3.11	Siri tanih	70
3.4	Pembangunan pangkalan data	71
3.5	Kaedah ANN	73
3.5.1	Kelebihan ANN	73
3.5.2	Operasi ANN	75
3.5.3	<i>Over-fitting</i> dan <i>generalisation</i>	77

3.5.4	Fungsi yang minimum: kesilapan punca min kuasa dua (RMSE)	78
3.6	Pemeringkatan dalam analisis ANN menggunakan perisian Tiberius	80
3.7	Analisis korelasi koefesien	84
3.8	Pembangunan model ANN	85
3.9	Pemodelan ramalan ANN	85
3.10	Pemberat yang dihasilkan oleh model ANN	87
3.11	Pengujian model ruangan	90
3.12	Analisis sensitiviti	90
3.13	Pembangunan zon kebolehtahanan kegagalan cerun	91
3.14	Kesimpulan	91
BAB 4	PEMBANGUNAN PANGKALAN DATA DAN ANALISIS RUANGAN	
4.1	Pengenalan	93
4.2	Pembangunan pangkalan data	93
4.2.1	Peta titik kegagalan cerun	95
4.2.2	Peta taburan kegagalan cerun	98
4.2.3	Peta jalan, peta topografi dan peta saluran	100

4.3	Analisis jarak	102
4.3.1	Jarak taburan kes kegagalan cerun ke jalanraya, sungai dan lineamen	102
4.3.2	Peta jarak taburan kegagalan ke jalan	103
4.3.3	Peta jarak taburan kegagalan cerun ke sungai	105
4.3.4	Peta jarak taburan kes kegagalan cerun ke lineamen	106
4.4	Penghasilan peta siri tanih, litologi batuan dan gunatanah	108
4.4.1	Peta taburan kegagalan cerun mengikut jenis litologi batuan	109
4.4.2	Peta taburan kegagalan cerun mengikut siri tanih	110
4.4.3	Peta taburan kegagalan cerun mengikut jenis gunatanah	112
4.5	Penghasilan peta purata hujan tahunan	114
4.5.1	Peta kegagalan cerun berdasarkan purata hujan tahunan	114
4.6	Penghasilan peta terbitan dari peta topografi	117
4.6.1	Peta taburan kegagalan cerun mengikut aspek cerun	117
4.6.2	Taburan kes kegagalan cerun mengikut kelengkungan cerun	119
4.6.3	Peta taburan kegagalan cerun berdasarkan kecuraman cerun	121

4.6.4	Peta taburan kegagalan cerun berdasarkan DEM	122
4.7	Analisis korelasi	124
4.8	Pembangunan dan pelaksanaan model kegagalan cerun menggunakan ANN	127
4.9	Kesimpulan	127
BAB 5	PEMBANGUNAN PETA ZON KEBOLEHRENTANAN KEGAGALAN CERUN	
5.1	Pengenalan	129
5.2	Model ruangan kegagalan cerun yang terhasil	130
5.2.1	Hipotesis tanda	131
5.3	Pembolehubah ruangan yang mempengaruhi kegagalan cerun	131
5.4	Meminimumkan kesalahan (RMSE)	133
5.5	Kepentingan relatif setiap pembolehubah dalam ANN	134
5.6	Ketepatan model ramalan ANN	138
5.7	Analisis sensitiviti	139
5.8	Pembangunan peta kebolehrentanan kegagalan cerun	142
5.9	Perbandingan model	146
5.10	Pembentukan zon kebolehrentanan kegagalan cerun	150
5.11	Penilaian ketepatan peta zon kebolehrentanan kegagalan cerun	154
5.11	Kesimpulan	156
BAB 6	KESIMPULAN	

6.1.	Pendahuluan	157
6.2.	Rumusan penyelidikan	158
6.3.	Sumbangan kepada ilmu dan masyarakat	159
6.4.	Cadangan penyelidikan pada masa hadapan	159
	Bibliografi	161
	Lampiran A	186
	Lampiran B	190
	Lampiran C	195
	Lampiran D	204

SENARAI RAJAH

	Halaman
Rajah 1.1. Peta persediaan tanah runtuh di Semenanjung Malaysia	7
Rajah 1.2. Kekerapan kejadian kegagalan cerun mengikut bulan dari tahun 1991-2010	16
Rajah 1.3. Frekuensi kegagalan cerun mengikut negeri di Malaysia dari tahun 1970 -2004	17
Rajah 1.4. Kegagalan cerun di Malaysia dari tahun 1991-2010	18
Rajah 1.5. Peta lokasi kawasan kajian	22
Rajah 2.1. Pengelasan susutan darat yang mengambilkira kadar air dan kepantasan pengerakkan	30
Rajah 2.2. Interaksi antara sistem semulajadi dengan sistem gunaan manusia berupaya menghasilkan sumber alam (interaksi positif) dan bahaya alam (interaksi negatif)	33
Rajah 2.3. Cara nod beroperasi	48
Rajah 2.4. Peringkat Integrasi GIS dengan Model-Model Luaran	52
Rajah 3.1. Rangka konseptual kajian	56
Rajah 3.2. Pembangunan pangkalan data dalam menghasilkan peta kebolehtahanan kegagalan cerun	72
Rajah 3.3. Cara ANN beroperasi	76
Rajah 3.4. Lapisan tersembunyi dalam proses ANN	76
Rajah 3.5. Tahap optimun latihan	78
Rajah 3.6. RMSE diminimumkan	79
Rajah 3.7. Proses memasukkan data ke dalam perisian ANN	81

Rajah 3.8.	Pemilihan data secara random dalam ANN	81
Rajah 3.9.	Proses melatih dan menguji	82
Rajah 3.10.	Proses menentukan bilangan nod optimum	83
Rajah 3.11.	Hasil dari latihan dan ujian ANN yang betul	83
Rajah 3.12.	Contoh hasil RMSE dari ANN	84
Rajah 3.13.	Contoh hasil dari latihan menggunakan 8 nod	86
Rajah 3.14.	Contoh pembolehubah yang dipilih berdasarkan kepentingan relatif	86
Rajah 3.15.	ANN belajar dan melatih untuk mendapatkan model ramalan	87
Rajah 3.16.	Carta alir makro modelar berfungsi bagi menghasilkan imej	88
Rajah 3.17.	Pengiraan tangent	89
Rajah 3.18.	Submodel untuk menghasilkan model akhir	90
Rajah 4.1.	Carta aliran menunjukkan bagaimana pangkalan data dibangunkan	96
Rajah 4.2.	Metodologi kajian	97
Rajah 4.3.	Peta taburan kegagalan cerun dan titik random	99
Rajah 4.4.	Peta menunjukkan lokasi kegagalan cerun	99
Rajah 4.5.	Carta aliran penghasilan peta jalan raya, saliran dan topografi	100
Rajah 4.6.	Peta topografi, sungai dan jalan	101
Rajah 4.7.	Bilangan kes kegagalan cerun mengikut ketinggian topografi	102
Rajah 4.8.	Carta aliran menunjukkan data dalam bentuk garisan	103

Rajah 4.9.	Peta taburan kegagalan cerun ke jalanraya	104
Rajah 4.10.	Graf jarak taburan kegagalan cerun mengikut jalanraya	105
Rajah 4.11.	Peta taburan titik kegagalan cerun ke sungai.	105
Rajah 4.12.	Graf bilangan taburan kegagalan cerun berdasarkan jarak ke sungai	106
Rajah 4.13.	Peta taburan kes kegagalan cerun mengikut lineamen	107
Rajah 4.14.	Graf jarak lineamen ke taburan kes kegagalan cerun.	108
Rajah 4.15.	Carta aliran penghasilan peta siri tanah, litologi dan gunatanah	108
Rajah 4.16.	Peta taburan kes kegagalan cerun berdasarkan litologi	109
Rajah 4.17.	Graf taburan kegagalan cerun berdasarkan jenis litologi	110
Rajah 4.18.	Taburan kes kegagalan cerun berdasarkan siri tanah	110
Rajah 4.19.	Graf taburan kegagalan cerun berdasarkan siritanah	111
Rajah 4.20.	Taburan kegagalan cerun mengikut jenis gunatanah	112
Rajah 4.21.	Graf kes taburan kegagalan cerun berdasarkan gunatanah	113
Rajah 4.22.	Carta aliran menunjukkan penghasilan peta purata hujan tahunan	114
Rajah 4.23	Peta lokasi stesen hujan menggunakan analisis Thiessen	115
Rajah 4.24.	Peta taburan kegagalan cerun mengikut analisis Thiessen	115
Rajah 4.25.	Graf taburan kes kegagalan cerun mengikut purata hujan tahunan	116
Rajah 4.26.	Carta aliran penghasilan peta terbitan dari peta topografi	117
Rajah 4.27.	Peta taburan kes kegagalan cerun mengikut aspek	118
Rajah 4.28.	Graf taburan kes kegagalan cerun mengikut aspek cerun	119

Rajah 4.29.	Peta taburan kegagalan cerun mengikut kelengkungan cerun	120
Rajah 4.30.	Graf kelengkungan cerun berdasarkan kes kegagalan cerun	121
Rajah 4.31.	Peta taburan kegagalan cerun berdasarkan kecerunan	121
Rajah 4.32.	Graf taburan kes kegagalan cerun berdasarkan kecuraman cerun	122
Rajah 4.33.	Peta taburan kegagalan cerun berdasarkan DEM	122
Rajah 4.34.	Graf taburan kes kegagalan cerun berdasarkan DEM	124
Rajah 5.1.	Graf ketepatan analisis sensitivity dengan kombinasi sample yang berlainan	142
Rajah 5.2a.	Peta nod 1	144
Rajah 5.2b.	Peta nod 2	144
Rajah 5.2c.	Peta nod 3	144
Rajah 5.2d.	Peta nod 4	144
Rajah 5.2e.	Peta nod 5	144
Rajah 5.2f.	Peta nod 6	144
Rajah 5.2g.	Peta nod 7	145
Rajah 5.2h.	Peta nod 8	145
Rajah 5.2i.	Peta kebolehtahanan kegagalan cerun hasil gabungan 8 nod	145
Rajah 5.3.	Nilai probabiliti kebolehtahanan kegagalan cerun dan pengelasan dalam pengezonan kegagalan cerun	152
Rajah 5.4.	Peta zon kebolehtahanan kegagalan cerun	153

SENARAI JADUAL

		Halaman
Jadual 1.1	Geomorfologi dan kegagalan cerun	6
Jadual 1.2	Rekod kegagalan cerun di Malaysia	8
Jadual 1.3	Rekod kegagalan cerun di Semenanjung Malaysia	10
Jadual 1.4	Rekod kegagalan cerun di Pulau Pinang pada tahun 1998-2008	15
Jadual 1.5	Rekod kegagalan cerun di Pulau Pinang pada tahun 2009-2010	15
Jadual 2.1	Pengelasan proses geomorfologi	28
Jadual 2.2	Pengelasan umum pengerakkan cerun yang digunakan	29
Jadual 2.3	Sorotan pembolehubah dan metod yang digunakan oleh pengkaji lepas	30
Jadual 2.4	Jenis analisis pemetaan kegagalan cerun yang digunakan	43
Jadual 2.5	Kajian literatur digunakan oleh pengkaji lepas menggunakan perisian ANN	49
Jadual 2.6	Pengkaji yang menggunakan perisian ANN (Tiberius)	50
Jadual 3.1	Nilai korelasi dan pengkelasan	84
Jadual 4.1	Senarai data ruangan yang digunakan dalam kajian	95
Jadual 4.2	Bilangan kes kegagalan cerun	101
Jadual 4.3	Bilangan kes kegagalan cerun ke jalan raya	104
Jadual 4.4	Bilangan kes kegagalan cerun dan peratusan	106
Jadual 4.5	Bilangan kes kegagalan cerun berdasarkan jarak ke lineamen	107
Jadual 4.6	Bilangan kes kegagalan cerun dan peratusan bagi	109

	litologi batuan	
Jadual 4.7	Bilangan kes kegagalan cerun berdasarkan siri tanih	111
Jadual 4.8	Bilangan kes kegagalan cerun dan peratusan berdasarkan jenis gunatanah	113
Jadual 4.9	Taburan kes kegagalan cerun mengikut purata hujan tahunan (1990-2009)	116
Jadual 4.10	Bilangan kes kegagalan mengikut aspek cerun	119
Jadual 4.11	Bilangan kes kegagalan cerun mengikut aspek cerun dan peratusan	119
Jadual 4.12	Bilangan kes kegagalan cerun mengikut aspek cerun	120
Jadual 4.13	Bilangan Kegagalan cerun berdasarkan kecuraman cerun	122
Jadual 4.14	Bilangan kes kegagalan cerun mengikut ketinggian topografi	123
Jadual 4.15	Hasil secara keseluruhan korelasi antara pembolehubah	125
Jadual 4.16	Hasil korelasi keofesion antara pembolehubah.	136
Jadual 5.1	Ringkasan pembolehubah tak bersandar dan hipotesis tanda	131
Jadual 5.2	Ringkasan data pembolehubah ruangan	132
Jadual 5.3	Ringkasan taburan sampel yang digunakan dalam analisis	133
Jadual 5.4	Hasil RMSE bagi latihan dan ujian	134
Jadual 5.5	Kepentingan relatif setiap nod	135
Jadual 5.6	Ketepatan model ANN	139
Jadual 5.7	Ketepatan ujian model ANN	139

Jadual 5.8	Sensitiviti analisis dengan kombinasi sampel yang berbeza	140
Jadual 5.9	Taburan kegagalan cerun berbanding kelas P	150
Jadual 5.10	Analisis peta zon kebolehtahanan kegagalan cerun	154
Jadual 5.11	Analisis peta zon kebolehtahanan kegagalan cerun berdasarkan data lapangan	154
Jadual 5.12	Kedudukan titik kegagalan cerun baru dalam zon kebolehtahanan kegagalan cerun	155

**APLIKASI SISTEM MAKLUMAT GEOGRAFI (GIS) DALAM PEMETAAN ZON
KEBOLEHRENTANAN KEGAGALAN CERUN MENGGUNAKAN RANGKAIAN
SARAF BUATAN (ANN) DI PULAU PINANG, MALAYSIA**

ABSTRAK

Kegagalan cerun merupakan fenomena yang sering berlaku di Malaysia yang menyebabkan kehilangan nyawa, kerosakan harta benda dan kemusnahan alam sekitar. Kegagalan cerun berlaku disebabkan faktor ruangan dan faktor bukan ruangan. Kawasan kajian adalah di Pulau Pinang. Kajian ini hanya akan mengambil kira faktor ruangan yang mempengaruhi kegagalan cerun. Pembangunan yang tidak terkawal menyumbang pada bencana ini. Oleh itu kajian ini adalah bertujuan untuk mengenalpasti faktor ruangan yang mempengaruhi kegagalan cerun dan menganalisis ciri-ciri fizikal kegagalan cerun. Seterusnya memodelkan peta zon kebolehtahanan kegagalan cerun bagi mengenalpasti kawasan yang berpotensi mengalami kegagalan cerun. Sebanyak 207 kes kegagalan cerun sebenar dan 207 kes kegagalan cerun random diwakili oleh nilai 1 dan 0. Data ini digunakan dalam pembangunan peta kebolehtahanan kegagalan cerun. Setiap peta pembolehubah diekstrak dengan taburan titik kegagalan cerun bagi mendapatkan atribut setiap pembolehubah. Kemudiannya digabungkan bagi membentuk pangkalan data. Sebanyak 50% data kegagalan cerun digunakan untuk membentuk model dan 50% lagi digunakan untuk pengujian model bagi mendapatkan ketepatan dan kejituan model tersebut. Analisis ANN yang dijalankan menggunakan 11 faktor ruangan iaitu kecuraman cerun, aspek cerun, kelengkungan cerun, siri tanah, gunatanah, purata hujan tahunan, jarak kegagalan cerun ke jalan, jarak kegagalan cerun ke lineamen, jarak kegagalan cerun ke sungai, litologi batuan dan ketinggian topografi. Ketepatan model ANN yang dihasilkan adalah sebanyak 96.62% manakala ketepatan model

ANN adalah sebanyak 82.14%. Pembangunan peta kebolehtahanan kegagalan cerun dengan hasil daripada model ANN dengan gabungan 8 nod. Nod dihasilkan daripada neuron tersembunyi yang membawa nilai pemberat yang berbeza antara lapisan setiap pembolehubah. Akhirnya peta zon kebolehtahanan kegagalan cerun dibangunkan yang kemudiannya dibahagikan kepada empat zon iaitu rendah, sederhana, tinggi dan sangat tinggi. Peta ini diuji dengan data lapangan dan didapati ketepatannya adalah 84.21%.

**AN APPLICATION OF GEOGRAPHICAL INFORMATION SYSTEM (GIS)
FOR SUSCEPTIBILITY ZONE MAPPING SLOPE FAILURE BY USING
ARTIFICIAL NEURAL NETWORK (ANN) IN PENANG, MALAYSIA**

ABSTRACT

Slope failure is a common phenomenon in Malaysia which causes loss of life, property damage and environmental destruction. Slope failure is due to spatial and non spatial factors. The study area is in Penang. This study is only considered spatial factors that influenced the slope failure. The disaster is caused by uncontrolled developments. First, this study is to identify factors that influenced the slope failure. Second, to analyze the physical characteristics of slope failure. Lastly, to make a modeling of slope failure susceptibility zone to identify potential areas. A total of 207 actual cases on slope failures and 207 random cases were represented as 1 and 0 in this study. These data were used in the development of slope failure susceptibility map. Each map is extracted with the distribution of variable slope failure point for an attribute of each variable. A total of 50% slope failure data was used to model a slope failure area and 50% was used to test the accuracy and precision of the model. ANN analysis was conducted using 11 spatial factors such as slope steepness, slope aspect, slope curvature, soil series, land use, the average annual rainfall, distance to the road slope failure, slope failure to lineament distance, distance to the river slope failure, rock lithology and topography height. ANN analysis will determine the relative importance of variables used in this study. The accuracy of the resulting ANN model was 96.62% while the accuracy of the ANN model was 82.14%. Development of slope failure susceptibility map resulting from the ANN model was a combination of

8 nodes. Node is derived from the carrying value of the hidden neurons from different weights between the layers of each variable. Finally slope failure susceptibility zone map was developed which was then divided into four zones of low, medium, high and very high. The map was then tested using field data and the accuracy obtained was 84.21%.

BAB SATU

PENGENALAN

1.1 Latar belakang

Populasi dunia hari ini semakin meningkat dari 6,084,911,264.0 pada tahun 2000 kepada 6,697,254,040 pada tahun 2008 (*World Development Indicators* (WDI), 2010). Kenaikan sebanyak 9.14 peratus menunjukkan penduduk dunia semakin bertambah dengan begitu pesat. Bilangan populasi Malaysia pula meningkat dari 23,273,615.0 pada tahun 2000 kepada 27,014,337 pada tahun 2008 (WDI dan *Global Development Finance*, 2010) iaitu kenaikan sebanyak 13.85 peratus. Peningkatan populasi ini menyebabkan wujudnya permintaan yang tinggi terhadap pembukaan dan pembangunan kawasan untuk kediaman, perindustrian, pertanian dan pembangunan prasarana lain bagi memenuhi keperluan akibat daripada pertambahan penduduk. Di Malaysia, Negeri Pulau Pinang merupakan salah satu negeri yang mempunyai kepadatan penduduk yang tinggi. Hal ini menyebabkan kawasan rata dan pamah di Pulau Pinang telah tepu bina menyebabkan bukit ditarah, situasi ini menyebabkan gangguan terhadap kestabilan cerun.

Fenomena kegagalan cerun bukan sahaja mengakibatkan kesan buruk terhadap harta benda, malah turut mengorbankan nyawa seperti kejadian di Hingland Towers yang berlaku pada tahun 1993, Gua Tempurung tahun pada 1997 dan pada 2004, Pos Depang dan Sandakan pada tahun 1996, Bukit Antarabangsa pada tahun 2002 dan New Klang Velly Expressway di Bukit Lanjan pada tahun 2003. Tragedi yang terbaru di Madrasah Al-Taqwa, Hulu Langat akibat daripada kejadian kegagalan

cerun di rumah anak-anak yatim telah menyebabkan 24 orang pelajar tertimbus dengan 16 orang daripadanya meninggal dunia akibat kejadian tersebut (Utusan Malaysia, 2011 & Berita Harian, 2011).

Menurut Pradhan *et al.*, (2010) kegagalan cerun di Malaysia lazimnya disebabkan oleh hujan tropika dan banjir kilat. Kegagalan cerun juga disebabkan retakan batuan, kekal dan satah ira (Pradhan *et al.*, 2010). Walaupun geologi tanah adalah stabil, tetapi pembangunan yang berterusan dan proses pambandaran menyebabkan penyahutanan serta hakisan lapisan permukaan tanah yang akhirnya mengakibatkan ancaman terhadap cerun (Pradhan *et al.*, 2010). Istilah kegagalan cerun telah digunakan oleh (Sharpe,1968; Varnes, 1978; Vender, 1981; Brabb,1984; Evans & Brooks, 1991; Evans *et al.*, 2001; Guthrie *et al.*, 2008). Kegagalan cerun merupakan pergerakan ke bawah bahan-bahan bumi sama ada batuan, tanah atau campuran keduanya yang melibatkan pelbagai kedalaman dengan pelbagai kelajuan pergerakan antara beberapa cm dalam masa setahun hingga melebihi 100 km sejam bergantung kepada takungan kandungan air.

Kegagalan cerun mempunyai maksud yang sama dengan tanah runtuh. Kegagalan cerun merupakan suatu fenomena semulajadi yang sentiasa berlaku dalam proses meratakan bentuk muka bumi yang menyebabkan berlakunya perubahan pandang darat (Tjia, 1987). Ibrahim Komoo (1987) menjelaskan kegagalan cerun merupakan tarikan graviti ke bawah semua butiran bahan bumi. Kegagalan cerun yang dilaporkan di media cetak dan media massa adalah akibat tindakan manusia yang keterlaluan dalam mengejar pembangunan tanpa mengambil kira aspek alam sekitar

yang boleh memberikan pelbagai kesan buruk (Masrimie Mohd Shariff, 2005). Secara kesimpulannya pengkaji mendapati kegagalan cerun adalah gabungan faktor semulajadi dan faktor gangguan manusia.

Terdapat pelbagai jenis kegagalan cerun yang berlaku di antaranya ialah aliran lumpur, gelinciran dan gelongsoran. Jenis kegagalan cerun yang lazim berlaku di Malaysia ialah jenis gelinciran dan juga gelongsoran tanah yang biasanya terjadi sekaligus dalam kadar yang sangat pantas (Ibrahim Komoo,1987). Menurut Tjia (1987), kegagalan cerun terbahagi kepada lima jenis iaitu nendatan, gelongsor puing, gelongsoran batuan, turbisan puing dan jatuhan batuan. Lazimnya kegagalan cerun yang berlaku disebabkan oleh faktor gangguan daripada manusia berbanding dengan kejadian kegagalan cerun semulajadi (Ibrahim Komoo, 1987). Menurutny lagi kegagalan cerun termasuk dalam bencana geologi selain daripada banjir, gempa bumi, kegiatan gunung berapi dan tsunami.

Sistem Maklumat Geografi (GIS) ialah satu sistem bagi dapatan, simpanan, kemas kini, penyatuan, manipulasi, analisis dan paparan data ruang yang merupakan rujukan kepada muka bumi (*Association for Geographic Information*, 1994; ESRI, 2011; Foster & Shand,1990). Secara umum, GIS dapat memproses data geografi bagi menghasilkan maklumat. Maklumat yang dihasilkan melalui GIS biasanya dalam bentuk peta (peta topografi atau peta tematik), model dan juga statistik. Paparan data dan komponen GIS pula merangkumi data, perkakasan, perisian, prosedur, aplikasi, sumber dan maklumat. GIS dapat memaparkan peta potensi kegagalan cerun dengan menggunakan pelbagai kaedah dengan menggunakan platform GIS (Corominas & Moya, 2008).

Taburan kes kegagalan cerun berlaku suatu lokasi yang boleh dipetakan bagi mendapatkan atribut dan lapisan peta. Data GIS terbahagi kepada data ruangan (dalam bentuk rujukan geografi) dan data bukan ruangan (sama ada dalam bentuk tulisan yang menerangkan ruang atau atribut (Ghazali Desa, 1999). Data ruangan digunakan untuk mewakili rujukan ruangan atau geografi dalam satu lapisan peta untuk dianalisis dan dimodelkan (Heywood *et al.*, 2002). Secara umumnya faktor-faktor yang mempengaruhi kegagalan cerun boleh dibahagikan kepada faktor ruangan dan bukan ruangan. Dalam kajian ini hanya faktor ruangan sahaja yang dipertimbangkan. Faktor yang mempengaruhi kegagalan cerun adalah pelbagai mengikut kawasan atau persekitaran. Sebagai contoh, di kawasan yang tidak mengalami sesmik aktif, faktor pencetus gempa bumi boleh dikatakan tidak relevan. Banyak penyelidikan telah dijalankan oleh para penyelidik terdahulu dalam mengenalpasti faktor-faktor yang mempengaruhi kegagalan cerun dan kaitan di antara faktor ruangan dengan kejadian kegagalan cerun di pelbagai kawasan serta kaedah yang berbeza.

Penggunaan kaedah konvensional bagi meramal kejadian tanah runtuh mengambil masa lama. Penggunaan kaedah konvensional seperti pemetaan secara manual tanpa menggunakan perisian GIS. Oleh yang demikian, penggunaan Sistem Maklumat Geografi (GIS) digunakan sebagai alatan untuk meramal kegagalan cerun kerana dapat mengawal data yang besar, menyediakan persekitaran untuk analisis dan paparan keputusan dengan satu set alat bagi dapatan, simpanan, pengawasan, integrasi, manipulasi, analisis dan paparan data geografi (ruang dan atribut) dari dunia sebenar. Penggunaan GIS dapat membantu dalam pemetaan kegagalan cerun dan penyelesaian kepada masalah tersebut.

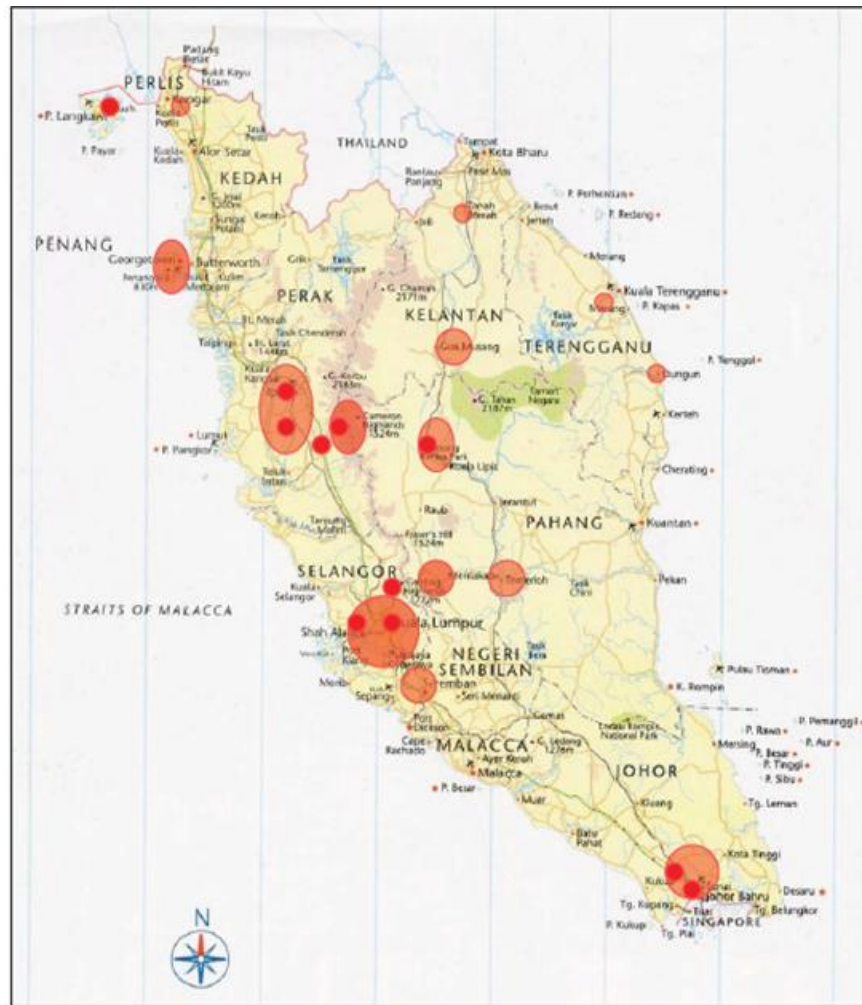
1.2 **Penyataan permasalahan**

Kejadian kegagalan cerun telah banyak mengundang malapetaka yang mengakibatkan kematian, kecederaan dan kerosakan harta benda serta kemusnahan ekosistem. Berdasarkan data sebanyak 55% daripada kejadian tanah runtuh berlaku di kawasan berbukit (JKR, 2009). Jabatan Kerja Raya (2009) melaporkan kejadian kegagalan cerun tertumpu di kawasan pembangunan lereng bukit seperti di Kuala Lumpur sebanyak 19.2% dan Selangor pula sebanyak 16.6% yang merupakan kawasan yang paling kerap berlaku kegagalan cerun. Ini diikuti pula oleh Perak iaitu sebanyak 13.4% dan Pahang sebanyak 12.3%. **Jadual 1.1** menunjukkan geomorfologi kegagalan cerun di Malaysia dari 1970-2004 yang telah dikeluarkan oleh JKR pada 2005. Jadual ini diterangkan oleh **Rajah 1.1** yang menunjukkan peta persediaan tanah runtuh di Semenanjung Malaysia. Secara umumnya Pulau Pinang merupakan kawasan yang berisiko mengalami kegagalan cerun. Kajian ini dijalankan untuk memperincikan kawasan yang berpotensi mengalami kegagalan cerun di Pulau Pinang.

Jadual 1.1: Geomorfologi dan kegagalan cerun

Negeri	Tahun	Jumlah Kegagalan Cerun	Geomorfologi		
			Tanah Tinggi	Rata	Sungai
Perak	1970-1979	3		1	1
	1980-1989	7	1	4	
	1990-1999	36	21	2	3
	2000-2004	6	5		
Selangor	1970-1979	3	1		
	1980-1989	4	2		1
	1990-1999	38	17		3
	2000-2004	12	12		
Pahang	1970-1979	2	2		
	1980-1989	3	2		1
	1990-1999	26	15		3
	2000-2004	14	9		
Kelantan	1970-1979	2	2		
	1980-1989	2			2
	1990-1999	5	4		
	2000-2004	7	3		
Johor	1970-1979	1	1		
	1980-1989	1			1
	1990-1999	12	7		2
	2000-2004	3	2		
Kedah	1970-1979	na			
	1980-1989	na			
	1990-1999	9	4	1	
	2000-2004	3	3		
Negeri Sembilan	1970-1979	na			
	1980-1989	1	1		
	1990-1999	22	11		4
	2000-2004	6			
Pulau Pinang	1970-1979	na			
	1980-1989	4	3		
	1990-1999	18	15		1
	2000-2004	10	10		
Sarawak	1970-1979	na			
	1980-1989	2	2		
	1990-1999	6	4		
	2000-2004	4	3		
Perlis	1970-1979	1		1	
	1980-1989	na			
	1990-1999	1			1
	2000-2004	na			
Sabah	1970-1979	1	1		
	1980-1989	na			
	1990-1999	24	11		3
	2000-2004	3	1		
Terengganu	1970-1979	na			
	1980-1989	1	1		
	1990-1999	5	2		3
	2000-2004	2	2		
Kuala Lumpur	1979-1979	3	2		
	1980-1989	12	8		1
	1990-1999	54	36	2	4
	2000-2004	14	6		

(Sumber: Jabatan Kerja Raya Malaysia, 2009)

Rajah 1.1 : Peta persediaan tanah runtuh di Semenanjung Malaysia

(Sumber : Jabatan Kerja Raya Malaysia, 2009)

1.2.1 Peningkatan kejadian kegagalan cerun

Keperluan terhadap pembangunan terutama bagi tujuan pengembangan atau perluasan kawasan bandar, petempatan dan industri telah mendesak pembangunan gunatanah di kawasan yang bercerun, berbukit dan tanah tinggi. Keperluan terhadap input dan bahan asas untuk menyokong pembangunan ini mendesak kepada pengeksploitan dan pengeluaran sumber asli dari kawasan tanah tinggi. Penerokaan dan perubahan guna tanah di kawasan berkenaan dalam usaha memenuhi keperluan

menghasilkan pelbagai impak negatif kepada manusia, hidupan dan alam sekitarnya dalam jangka masa pendek dan panjang. Perancangan pembangunan di kawasan bukit bukan sahaja mengambil kira kesesuaian fizikal dan kejuruteraan seperti kekuatan dan kestabilan tanah, tetapi juga keperluan fungsi penting kawasan perbukitan dan tanah tinggi tersebut dan kawasan sekitarnya.

Jadual 1.2 dan **Jadual 1.3** menunjukkan rekod kegagalan cerun yang berlaku di Malaysia sejak tahun 1991 hingga 2010 yang dipetik dari akhbar perdana di Malaysia. Kegagalan cerun yang direkodkan di antara tahun 1990- 2010 bukan sahaja melibatkan kerugian harta benda yang banyak malah kehilangan nyawa dan merosakkan ekosistem sesuatu habitat.

Jadual 1.2. Rekod kegagalan cerun di Malaysia

Tarikh	Kawasan	Kematian	Kerosakan/kerugian
10/12/1991	Lebuhraya Karak-KL		Jalanraya rosak
21/10/1993	Pantai Remis		
13/11/1993	Lebuhraya Karak Bentong		Jalanraya rosak
28/11/1993	Km 63 Lebuhraya KL-Karak	2 mati	Jalanraya rosak
11/12/1993	Block Highland Tower, Ampang	48 mati	2 pangsapuri runtuh
15/12/1993	Kuala Lipis		9 kereta tertimbus
22/03/1994	Pine Resort, Bukit Fraser		Apartmen rosak
02/05/1994	Perumahan Puchong Perdana	3 mati	Rumah roboh
30/06/1995	Genting Sempah Jalan ke Genting Highlands	20 mati	22 cedera
Ogos	Jalan KL-Kuala Lipis(Bukit Fraser)		
06/01/1996	Gua tempurung, Lebuhraya Utara Selatan	1 mati	
29/08/1996	Pos Dipang, Kampar	35 mati	9 hilang
10/10/1996	Km 49 Jalan Ipoh, Kuala Terla, Cameron Highlands	4 mati	2 cedera
11/10/1996	Km 96 Jalan KL-Raub ke Bukit Fraser		Jalanraya rosak
12/10/1996	Km 96 Jalan KL-Raub ke Bukit Fraser		Jalanraya rosak
10/10/1997	Jalan Batu Kurau Taiping		Jalanraya rosak
13/02/1997	Km 4.5 Jalan Tuaran Sabah		
12/03/1997	Rmah Panjang KTM Kg Kerinchi		

11/05/1997	Jalan Pantai Dalam, KL	1 mati	4 cedera
28/11/1998	Bukit Awana Pulau Pinang		15 kenderaan tertimbus
12/03/1999	Taman Ceupacs		
03/04/1999	Bukit Fraser		10 ribu penduduk terkandas
15/05/1999	Bukit Antarabagsa, Ulu Klang		
24/11/1999	Km 25 Lebuhraya Karak		
09/01/2000	Tanah Rata Berinchang, Cameron Higland		
07/02/2000	Sandakan, Sabah		17 cedera
03/01/2001	Jalan Ulu Yam dekat Empangan Batu		
07/01/2001	Sepanggar Bay, Sabah		
13/04/2001	Taman Rawang Perdana		Rumah rosak
22/09/2001	Sg. Chinchin km 13 jalan Gombak	1 mati	
28/12/2001	Gunung Pulai, Johor	4 mati	
28/01/2002	Simunjan, Kuching Sarawak	16 mati	
20/11/2002	Taman Hillview, Ampang Jaya	8 mati	5 cedera
25/02/2004	Kg Habu, Cameron Highlands		Jalanraya rosak
07/07/2004	Taman Harmonis, Gombak	1 mati	
05/06/2005	Jalan Gua Musang-Cameron Highlands		
04/05/2006	Sg. Long , Kajang		
31/05/2006	Kampung Pasir Ulu Klang, Selangor		
06/06/2006	Kg. Pasir Bukit Zoo View	4 mati	
22/03/2007	Putrajaya, Persint 9		27 kenderaan tertimbus
22/11/2007	Km 321 Bukit Berapit		Sebuah lori tertimbus
26/12/2007	Kapit, Sarawak		
30/11/2008	Km 8 Ulu Yam Perdana Selagor	2 mati	Sebuah Bangla musnah
04/12/2008	Berhampiran Bangunan Wisma CIMB, Jalan Semantan, Kuala Lumpur		11 kenderaan tertimbus
06/12/2008	Bukit Antabangsa Ulu Klang, Selangor	4 mati	Kenderaan dan 14 banglo ranap.

(Sumber : Ubahsuai daripada Norhazleyana Hazreen Harun, 2006)

Jadual 1.3 : Rekod kegagalan cerun di Semenanjung Malaysia

Tarikh & Sumber	Lokasi	Jenis bencana & Magnitud	Faktor Penyebab	Kecelakaan
29/06/2010 UM, 28/06/2010	Berdekatan Sekolah Menengah Jenis Kebangsaan (C) Hwa Jin dan Sekolah Rendah Jenis Kebangsaan (C) Cheng Siu (1) dan (2) dengan Jalan Tanjung Labuh-Batu Pahat	Tanah runtuh	Kekurangan pokok untuk mencengkam tanah apabila hujan lebat mengakibatkan banjir lumpur.	-Tiada kemalangan -Mengancam keselamatan pelajar.
29/06/2010 UM, 28/06/2010	Jalan Nilam, Taman Mewah. Batu Pahat	Tanah runtuh	Hujan lebat berterusan dalam tempoh lama punca berlaku banjir lumpur.	Membahayakan orang ramai, pembinaan tanpa mengikut spesifikasi menyebabkan tembok pecah
26/06/2010 UM, 25/06/2010	Taman Rumah Merah, Bukit Serindit, Melaka	Tanah runtuh	Tanah runtuh akibat hakisan tanah berlaku di sepanjang tebing bukit 10 meter - Jarak kurang 5m dari rumah penduduk.	Dinding telah retak sehingga ke lantai. Rumah dihempap batu adalah 10 tahun lalu dan kali kedua empat tahun lalu.
20/06/2010 UM, 19/06/2010	Kampung Chatel, dekat Lata Rek , Kuala Krai, Kelantan.	Tanah runtuh	Peneresan tanah bukit dan hujan	Seorang pekerja kontrak di tapak projek hidroelektrik mati ditimbus tanah runtuh
22/12/2009 UM, 21/12/2009	Taman Mewah, Bukit Antarabangsa, Hulu Klang	Tanah runtuh	Sistem saliran yang rosak dan paip bocor	Empat nyawa terkorban, 15 cedera dan 14 buah banglo ranap sama sekali.
29/11/2009 UM, 28/12/2010	Taman Bukti, Seremban.	Tanah runtuh	Musim hujan	Merosakkan struktur rumah.
20/11/2009 UM, 19/11/2010	Seremban.	Tanah runtuh	-Paip patah -Gangguan bekalan air di kawasan Rasah berpunca daripada paip pecah	Gangguan bekalan air di Taman Rasah, Taman Nuri Indah, Taman Sri Putih, Taman Sri Kamban, Taman

			berhampiran Plaza Tol	Bukit Blossom, Taman Thivi Jaya dan Taman Punca Emas, Senawang.
20/11/2009 UM, 19/11/2009	Flat Taman Cheras, Kajang.	Tanah runtuh	Hujan lebat	-Kenderaan yang remuk di bawah runtuhan. -Tiga buah kereta dan sebuah motosikal rosak dihempap tanah runtuh di lereng bukit belakang flat Taman Cheras Awana.
19/11/2009 UM, 18/11/2009	Genting Highlands, Cameron Highlands dan Bukit Fraser.	Tanah runtuh	Hujan lebat	588 pusat pemindahan menempatkan 127,144 mangsa bagi menghadapi kemungkinan bencana itu antara 15 Disember sehingga 15 Januari 2010.
19/11/2009 UM, 18/11/2009	Taman Mewah, Shah Alam	Tanah runtuh	-Ikatan tanah yang longgar pada cerun yang ditambah semasa pembangunan -Kurang penyelenggaraan. kerosakan sistem perparitan di kawasan cerun -Hujan lebat yang kerap pada Oktober dan November punca kejadian.	14 rumah mewah di kawasan itu musnah dan lima nyawa terkorban.
10/5/2010 UM, 9/05/2010	Kampung Tebobon, Kota Kinabalu	Tanah runtuh	Hujan berterusan	Dua buah keluarga di Kampung Tebobon, Menggatal, nyaris maut apabila rumah tertimbus tanah runtuh -Rumah runtuh dan dihanyutkan sejauh lima meter
19/05/2010 UM,	Kampung Cheras, Kuala	Tanah runtuh	Hujan lebat	Tiga blok bangunan terbengkalai kerana terletak

18/05/2010	Lumpur			berdekatan tebing sebuah kolam takungan air
10/06/2010 UM, 9/06/2010	Taman Jindo, Lorong Palas 2E, Luyang, Kota Kinabalu	Tanah runtuh	Bukit di bahagian belakang kawasan perumahan runtuh	Seorang mangsa kerugian RM30,000 - 11 rumah terjejas
27/04/2010 UM, 26/06/2010	MRSM Bentong	Tanah runtuh	Cerun bukit yang runtuh berhampiran sekolah	Mengancam warga sekolah
30/01/2009 UM, 29/06/2009	Miri, Sarawak	Tanah runtuh	Hujan	Enam buah rumah musnah dalam dua kejadian tanah runtuh di Kampung Lereng Bukit
4/03/2009 UM, 3/03/2009	Kuala Pilah	Tanah Runtuh	-Pergerakan tanah -Pokok turut tumbang -Cerun yang runtuh akibat hujan lebat	Lebih 10 lokasi laluan utama Seremban ke Kuala Pilah - beratus-ratus kenderaan terperangkap lebih empat jam -Laluan Kuala Pilah-Johol-Tampin -laluan Rembau-Miku ditutup kepada semua kenderaan kerana tanah runtuh yang membahayakan kepada kenderaan
17/01/2009 UM, 16/01/2009	Miri, Sarawak	Tanah runtuh	-Pergerakan tanah di atas Bukit Kanada	Dua pekerja sebuah stesen minyak di Jalan Pujut mati tertimbus dalam runtuh tanah berhampiran Bukit Kanada Bekalan elektrik di sebuah perkampungan berdekatan terputus beberapa jam.
23/09/2009 UM, 22/09/2009	Kuala Lumpur	Tanah runtuh	-Hujan lebat	Laluan susur keluar pusat perangan Genting

				Highlands menghala ke ibu negara di Kilometer 3.3 ditutup sementara untuk lalu lintas
1/04/2010 UM, 30/03/2010	Bukit Antarabangsa di Ampang, Hulu Klang	Tanah mendap	Pengerakan tanah	Tiada nyawa menjadi korban atau kerosakan besar harta-benda.
4/12/2009 UM, 3/12/2009	Ranau, Kota Kinabalu	Tanah runtuh	Runtuhan tanah bercampur lumpur dan ketulan batu besar menghalang kedua-dua arah jalan sejauh 100 meter.	Mengancam keselamatan pengguna jalan raya dan menjejaskan aktiviti pelancongan.
3/12/2009 UM, 2/12/2009	Ranau, Kota Kinabalu	Tanah runtuh	Runtuhan tanah bercampur lumpur dan ketulan batu besar menutupi kedua-dua arah jalan sejauh 100 meter -Hujan lebat	Ramai pelancong asing terlepas penerbangan di Lapangan Terbang Antarabangsa Kota Kinabalu
12/12/2009 UM, 11/12/2009	Bukit Pak Apil di Jalan Cherung Lanjut, Terengganu	Tanah runtuh	Puncak bukit ditarah dan diratakan mengalami kesan kemusnahan ekologi disebabkan pembangunan	Sebuah surau dan 20 kediaman Taman Terengganu, Taman Hock Kee Seng dan Wisma Ali Long banjir lumpur akibat pembinaan projek tersebut.
3/02/2010 UM, 2/02/2010	Kulai Jaya	Tanah runtuh	Kawasan ditutup selama 10 tahun selepas satu kejadian tanah runtuh yang berlaku.	Kawasan rekreasi menerima 200,000 pengunjung dalam tempoh setahun dan kos penyelenggaraan sebelum kejadian mencecah RM1 juta.
3/12/2009 UM, 2/12/2009	Kuala Berang-Gua Musang, Hulu Terengganu	Tanah runtuh	Runtuhan disebabkan saluran air bawah tanah pecah	-Laluan sejauh lebih 50 km menghubungkan Kuala Berang-Gua Musang Laluan ditutup kepada semua kenderaan kerana faktor keselamatan.

25/01/2009 UM, 24/01/2009	Kem Balak Kubang Sri Jaya Sdn. Bhd. di Medamit, Limbang	Tanah runtuh	Hujan lebat	Dua pekerja yang mati tertimbus Agilliar, 38, Wilson, 30-an, warga negara Filipina. Lapan pekerja cedera
12/01/2009 UM, 11/01/2009	Kuching, Sarawak	Tanah runtuh	Hujan berlarutan	3,773 penduduk daripada 629 buah keluarga dipindahkan ke 25 pusat pemindahan Kampung Suba Buan di Bau
04/11/2009 UM, 3/11/2009	Bukit Kanching, Kilometer 17 di Jalan Selayang, Rawang	Tanah runtuh	Kerja pembinaan kawasan perumahan	Lebih 80,000 pengguna lalu lintas terkandas apabila laluan ditutup.
15/03/2009 UM, 14/03/2009	Jabatan Keretapi Negeri Sabah (JKNS) antara Tenom dan Beaufort	Tanah runtuh	Hujan lebat	Stesen kereta api Tanah runtuh dan hakisan di 27 kawasan landasan antara Tenom dan Beaufort
14/04/2010 UM, 13/04/2010	Kampung Muthiah di Sentul Pasar, Kuala Lumpur	Runtuhan dan mendapan tanah	Kerja-kerja pembinaan belakang rumah penduduk berlaku runtuhan dan mendapan tanah.	-Bunyi bising dan habuk -Risiko jika kren besi yang membawa bahan binaan jatuh ke atas bumbung rumah mereka.
8/05/2010 UM, 7 /05/2010	Felda Tunggal, Kota Tinggi	Tanah di tebing jalan berkenaan runtuhan.	Struktur tanah lemah dan mudah runtuhan	Bahu jalan semakin sempit dan membahayakan pengguna.

(Sumber: Ubahsuai dari Utusan Malaysia, (UM))

Jadual 1.4 dan **Jadual 1.5** menunjukkan rekod kegagalan cerun yang berlaku di Pulau Pinang pada tahun 1998 hingga 2010. Mengikut Jadual 1.4 dan 1.5 kegagalan cerun yang direkodkan berlaku lazimnya adalah disebabkan hujan lebat. Secara tidak langsung pencetus kejadian kegagalan cerun adalah hujan lebat yang berterusan dalam beberapa hari.

Jadual 1.4 Rekod kegagalan cerun di Pulau Pinang pada tahun 1998- 2008

Tarikh	Tempat	Kejadian	Punca
28/11/1998 (UM, 29/11/1998)	Paya Terubong	Runtuhan di Blok 8, Sun Moon City	Hujan lebat dan kecerunan $6^0 > 60^0$
08/09/2008 (UM,09/09/2008)	Balik Pulau	Berlaku mendapan dan tanah runtuh di Jalan Tun Sardon, Jalan Tangjung Bungah-Batu Feringghi	Hujan Lebat
06/09/2008 (UM, 07/09/2008)	Bukit Bendera	Tanah runtuh	Hujan lebat
09/09/2008 (UM,10/09/2008)	Balik Pulau	Tanah runtuh	Hujan lebat
09/09/2008 (BH,1/09/2008)	Balik Pulau	Tanah runtuh dari cerun bukit kem pusat khidmat negara (Sri Mutiara)	Hujan lebat
22/10/2008 (UM, 23/10/2008)	Paya Terubong	Lereng bukit setinggi 10 meter runtuh	Hujan lebat

(Sumber: Norhafizah Nawawi, 2009)

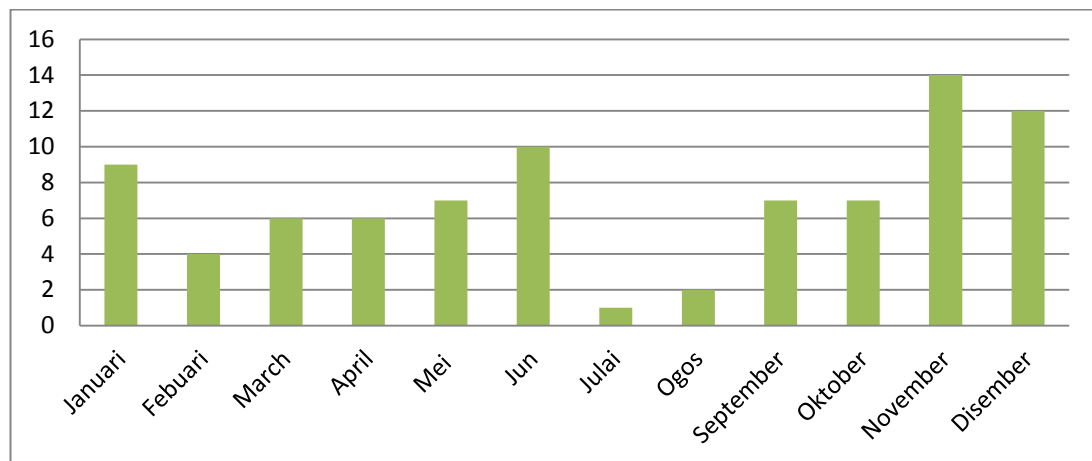
Jadual 1.5: Rekod kegagalan cerun di Pulau Pinang 2009-2010

Tarikh & Sumber	Lokasi	Jenis Bencana & magnitud	Faktor penyebab	Kecelakaan
2 /10/2009 UM, 1/10/2009	Solok Tan Jit Seng di Tanjung Bungah, Pulau Pinang	Tanah runtuh	Rancangan pembangunan bukit ini sejak Ogos 2006, -Hakisan tanah, ketidak stabilan tanah dan kesan geologikal berbahaya	-Bantahan dari penduduk rancangan pembangunan bukit ini sejak Ogos 2006 - pihak pemaju mendapat kelulusan pada Disember dari pihak berkuasa tempatan.
2 /11/ 2009 UM, 3 /11/2009	Muzium Perang di Batu Maung	Tanah runtuh	Pembinaan projek perumahan	Kerugian hasil jualan sebanyak 40 peratus -Kes ragut tujuh kali

23 /4/ 2009 UM, 24 /4/2009	30 lokasi berisiko tanah runtuh dikesan di sepanjang lima kilometer lalu kenderaan dari Jalan Kebun Bunga menghala ke Bukit Bendera	Tanah runtuh	-Hujan lebat -Hakisan	-Tembok batu RM200,000 runtuh

(Sumber : Ubahsuai dari Utusan Malaysia, UM)

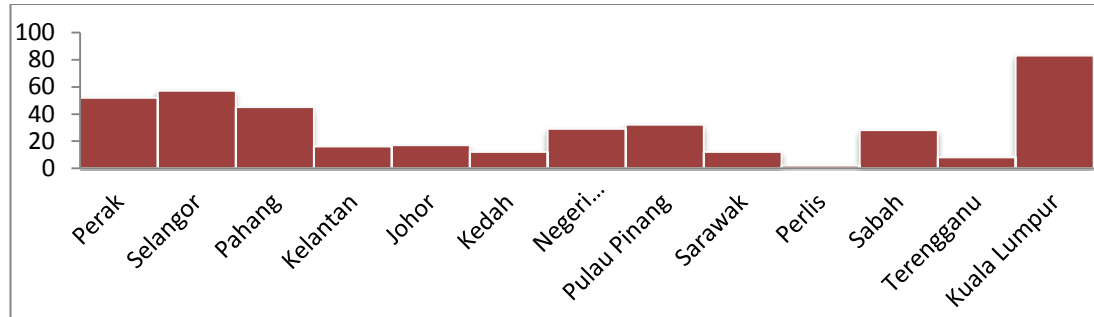
Rajah 1.2 menunjukkan kekerapan kejadian kegagalan cerun mengikut bulan dari tahun 1991 hingga 2010, didapati bulan November dan Disember merekodkan kejadian kegagalan cerun paling tinggi berbanding bulan-bulan lain. Hal ini kerana jumlah hujan yang banyak menjadi pencetus kepada kejadian kegagalan cerun.

Rajah 1.2 : Kekerapan kejadian kegagalan cerun mengikut bulan dari tahun 1991-2010 di Malaysia (Sumber: Diubahsuai dari Utusan Malaysia, 2009)

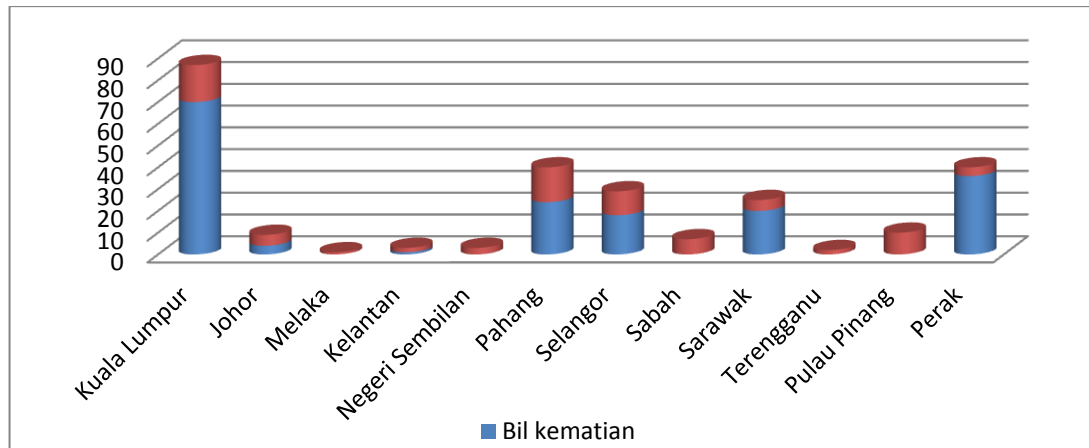
Rajah 1.3 menunjukkan kejadian kegagalan cerun mengikut negeri di Malaysia dari tahun 1970 hingga 2004. Kuala Lumpur merupakan negeri yang mencatat kejadian kegagalan cerun yang terbesar dalam tempoh tersebut. Negeri - negeri lain yang turut

mencatatkan frekuensi yang tinggi iaitu negeri Selangor, Perak, Pahang dan seterusnya Pulau Pinang.

Rajah 1.3 : Frekuensi kegagalan cerun mengikut negeri di Malaysia dari tahun 1970-2004 (Sumber : Diubahsuai dari Jabatan Kerja Raya Malaysia, 2009)

Rajah 1.4 menunjukkan kekerapan kegagalan cerun dan kematian disebabkan kegagalan cerun di Malaysia dari tahun 1991-2010. Kejadian yang paling tinggi adalah negeri Kuala Lumpur, Pahang, Selangor dan Perak. Walaupun kekerapan kejadian kegagalan cerun di Pulau Pinang dari tahun 1991-2010 ialah 10 kali, namun tiada kematian dicatatkan. Kejadian kegagalan cerun di Kuala Lumpur sebanyak 70 kematian yang melibatkan 17 kekerapan. Manakala Pahang pula melibatkan 24 kematian dan 16 kekerapan di Selangor 18 kematian dan 11 kekerapan, Sarawak pula melibatkan 20 kematian dan 5 kekerapan.

Rajah 1.4 : Kegagalan cerun di Malaysia dari tahun 1991-2010

1.2.2 Keperluan kepada teknologi Sistem Maklumat Geografi (GIS) dan Rangkaian Saraf Buatan (ANN) dalam pemetaan kegagalan cerun

Banyak kajian kegagalan cerun yang telah dijalankan oleh pengkaji terdahulu dengan menggunakan GIS. Keupayaan GIS dapat membantu dalam membuat keputusan dengan menggunakan pelbagai jenis analisis. Keputusan yang dibuat dengan menggunakan sistem ini dapat membantu untuk mendapatkan keputusan yang terbaik mengikut kriteria yang telah dipilih.

Ramai pengkaji sebelum ini telah menggunakan GIS dalam kajian kegagalan cerun terutama pengkaji daripada luar negara seperti (Pradhan & Lee, 2010b; Turner *et al.*, 2010; Mantovani, 2010; Das *et al.*, 2010; Clerici *et al.*, 2010; Wang & Lin, 2010 & Kumar *et al.*, 2002). Mereka telah menggunakan GIS untuk mendapatkan keputusan dalam perancangan dan pengurusan bencana. Chen *et al.*, (2011) juga telah menggunakan GIS dalam kajian mereka dengan mengaplikasikan analisis Penilaian Pelbagai Kreteria (MCE) bagi membuat keputusan dalam risiko bencana semulajadi.

Sistem Maklumat Geografi dapat menganalisis kegagalan cerun bagi tujuan memudahkan, mempercepatkan dan ketepatan dalam membantu menangani masalah kegagalan cerun yang berlaku. Pelbagai aspek boleh dinilai seperti meramal potensi, densiti dan kekerapan kejadian kegagalan cerun yang telah berlaku. GIS dapat membantu dalam menganalisis faktor ruangan, tanpa GIS sudah pasti pengenalpastian kawasan berpotensi berlakunya kegagalan cerun sukar dilakukan sebagai amaran awal bagi mengelak bencana yang boleh mengorbankan nyawa dan kehilangan harta benda.

1.3 Matlamat dan objektif kajian

Dari permasalahan yang dinyatakan, matlamat kajian ini dijalankan adalah untuk meramal kawasan yang berpotensi mengalami kejadian kegagalan cerun. Tahap pertama kajian adalah menentukan faktor-faktor ruangan dan memetakannya. Tahap kedua pula adalah membangunkan peta kebolehtahanan kegagalan cerun. Bagi mencapai matlamat yang dinyatakan di atas, beberapa objektif telah digariskan seperti berikut:

1. Mengenalpasti faktor ruangan yang mempengaruhi kegagalan cerun

Pelbagai faktor ruangan yang mempengaruhi kegagalan cerun, keadaan ini bergantung kepada kawasan kajian yang dijalankan. Oleh itu adalah penting menentukan faktor ruangan yang mana yang mempengaruhi kejadian kegagalan cerun. Faktor ruangan ini perlu dikenalpasti untuk melihat tahap kekuatan sumbangan setiap faktor terhadap kejadian kegagalan cerun. Ini adalah penting untuk

mengetahui faktor ruangan mana yang merupakan faktor utama serta faktor lain yang signifikan yang bertindak bersama bagi menyediakan satu keperluan terhadap cara mitigasi sesuatu cerun.

2. Menganalisis ciri-ciri fizikal kegagalan cerun

Pembangunan pangkalan data GIS bagi menganalisis ciri-ciri fizikal yang mempengaruhi kegagalan cerun. Kaedah ini dapat membantu untuk mengenal pasti kawasan yang berpotensi mengalami kegagalan cerun jika mempunyai ciri-ciri fizikal yang sama dengan kawasan yang telah mengalami kegagalan cerun.

3. Memodelkan peta zon kebolehtahanan kegagalan cerun bagi mengenalpasti kawasan yang berpotensi mengalami kegagalan cerun.

Integrasi GIS mampu mengolah data ruangan yang berkaitan dengan kegagalan cerun dan seterusnya diintegrasikan dengan model *Artificial Neural Network* (ANN). ANN boleh menunjukkan tahap signifikan bagi setiap faktor. Ini adalah penting untuk pembangunan peta kebolehtahanan kegagalan cerun. Bagi menghasilkan peta akhir ini, setiap peta faktor yang signifikan dengan tahap sumbangan yang tertentu digabungkan menggunakan analisis tindakan yang diperolehi hasil interpretasi dari model ANN melalui analisis tindakan GIS. Bencana kegagalan cerun biasanya ditunjukkan pada peta bagi memaparkan taburan secara ruangan dari pelbagai kelas iaitu kelas rendah, sederhana, tinggi dan sangat tinggi.

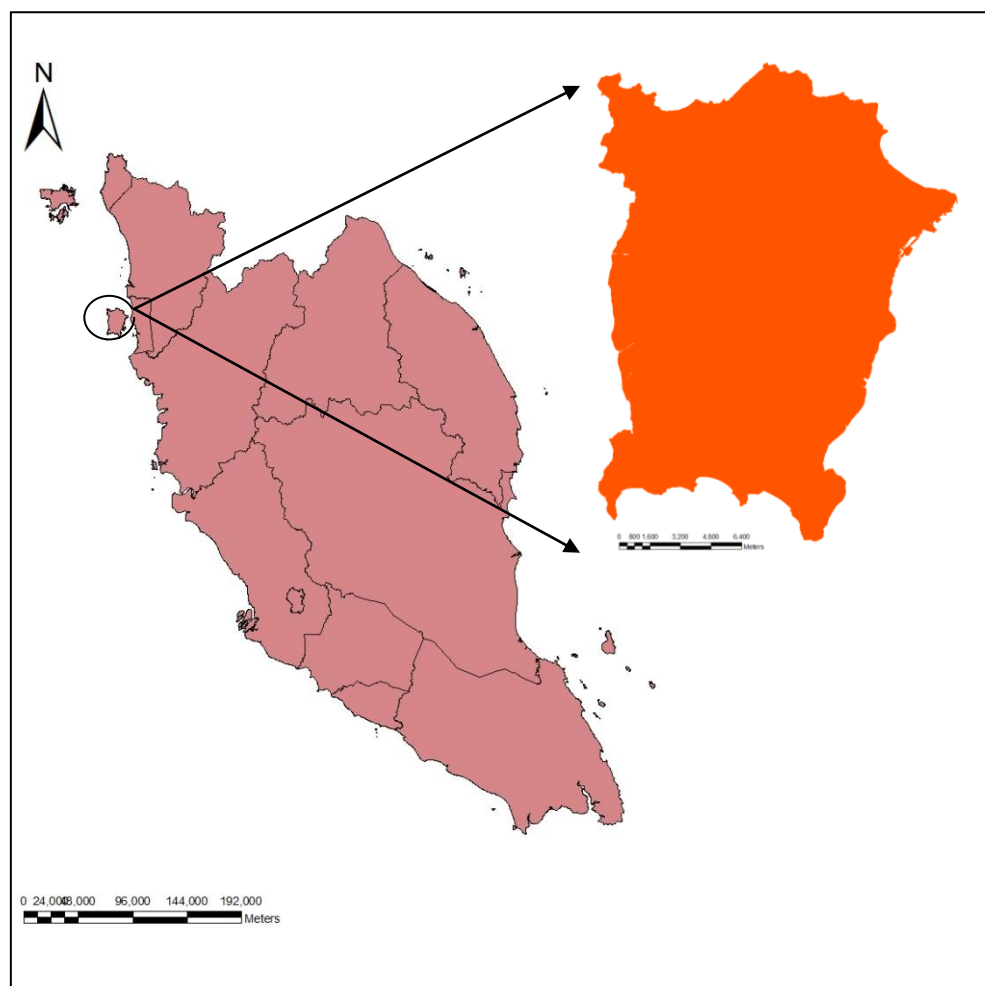
1.4 Skop kajian

Skop kajian yang membatasi negeri Pulau Pinang yang terletak di Selat Melaka. Pulau Pinang telah dipilih sebagai kawasan kajian adalah kerana Pulau Pinang merupakan kawasan yang mempunyai topografi yang berbukit serta antara negeri yang mempunyai populasi penduduk serta pembangunan ekonomi yang pesat berbanding dengan negeri-negeri lain di Malaysia. Hampir 50% daripada Pulau Pinang adalah tanah tinggi. Populasi penduduk yang bertambah banyak projek pembangunan dijalankan bagi menampung penempatan penduduk. Oleh itu kawasan bukit menjadi kawasan yang popular bagi pembangunan disebabkan kekurangan kawasan landai untuk dijadikan kawasan kediaman. Kajian dilakukan hanya pada kegagalan cerun yang berlaku di cerun semulajadi sahaja dan pada cerun potongan, bukan yang berlaku pada cerun tambakan. Perwakilan kegagalan cerun adalah dalam bentuk titik. Jenis kegagalan cerun tidak diambil kira. Faktor bukan ruangan seperti masa berlakunya kegagalan cerun dan jenis kegagalan cerun tidak diambil kira dalam kajian ini.

1.5 Kawasan kajian

Pulau Pinang terletak di Selat Melaka pada garis lintang latitud $5^{\circ} 8' \text{ U} - 5^{\circ} 35' \text{ U}$ dan longitud $100^{\circ} 8' \text{ B} - 100^{\circ} 32' \text{ B}$. Menurut Jabatan Perangkaan Malaysia pada 2009, jumlah penduduk di Pulau Pinang seramai 1.6 juta orang iaitu 5.7% dari anggaran jumlah penduduk Malaysia. Kepadatan penduduk di Pulau Pinang seramai 1508 orang bagi setiap km persegi. Penduduk di Pulau Pinang terdiri daripada bangsa Melayu iaitu seramai 625,700 orang, Cina 659,900 orang dan India 157,500 orang.

Rajah 1.5 menunjukkan kawasan kajian. Pulau Pinang adalah antara kawasan perbandaran terawal di Malaysia yang pesat membangun. Hampir 50 peratus daripada Pulau Pinang adalah tanah tinggi. Populasi penduduk yang bertambah meningkatkan permintaan dan projek pembangunan bagi menampung keperluan penempatan penduduk. Menurut Jabatan Meteorologi pada 2012 suhu Pulau Pinang adalah antara minimum 24.6⁰ C hingga maksimum 33.2⁰C. Pulau Pinang mempunyai suhu yang seragam, kelembapan yang tinggi dan hujan yang banyak. Terdapat pelbagai jenis guna tanah di Pulau Pinang, di antaranya adalah pertanian, pembangunan, penempatan, perindustrian, kemudahan dan pendidikan. Geologi Pulau Pinang sebahagian besarnya terdiri daripada granit dan kuaternari.

Rajah 1.5 : Peta lokasi kawasan kajian

1.6 Kepentingan kajian

Kepentingan kajian ialah dapat menghasilkan peta kebolehtahanan kegagalan cerun secara sistematik, konsisten dan memperbaiki teknik pemetaan kegagalan cerun yang sedia ada. Pemetaan kegagalan cerun berdasarkan rekod sejarah kejadian kegagalan cerun di kawasan kajian bagi mengetahui faktor ruangan yang menyumbang kepada berlakunya kegagalan cerun. Melalui penindanan titik kegagalan cerun dengan faktor ruangan dapat mengenalpasti penyumbang kejadian kegagalan cerun di kawasan kajian.

Selain itu, penggunaan kaedah sistematik yang berintegrasikan dengan GIS bagi meramal kawasan yang berpotensi berlaku kegagalan cerun di kawasan kajian. Selain itu, penggunaan kaedah yang sistematik dapat menilai kestabilan sesuatu cerun terutamanya untuk pembangunan, pemantauan atau bagi tujuan pembaikan sesuatu cerun. Kajian ini juga dapat meningkatkan lagi penggunaan GIS dalam kejadian kegagalan cerun.

Kajian ini juga merupakan sebahagian dari usaha pengurusan bencana kegagalan cerun di Pulau Pinang. Kawasan yang dikenalpasti mempunyai potensi yang tinggi untuk mengalami kegagalan cerun merupakan kawasan bahaya yang mesti dipantau oleh pihak yang terbabit. Dengan mengenalpasti kawasan ini, pemantauan kegagalan cerun dapat dilakukan dengan lebih mudah dan cekap serta menjimatkan masa kerana hanya cerun-cerun tertentu yang berpotensi tinggi untuk gagal sahaja perlu diberi keutamaan untuk dipantau.

1.7 Organisasi penulisan tesis

Tesis ini terdiri daripada enam bab. Bab pertama membincangkan perkara yang berkaitan dengan pengenalan, isu dan permasalahan yang berkaitan kegagalan cerun. Objektif, skop dan kepentingan kajian digariskan supaya kajian yang dilakukan akan mencapai sasaran yang telah ditetapkan.

Bab kedua membincangkan tentang kajian literatur dari pengkaji terdahulu yang dijadikan sebagai asas untuk memahami konsep kegagalan cerun serta model yang telah mereka gunakan dengan bantuan GIS. Pengkaji menerangkan model kegagalan cerun sedia ada dan menilai sejauh mana penggunaan GIS dapat membantu meningkatkan keupayaan analisis ruangan kegagalan cerun.

Bab tiga menghuraikan rangka konseptual secara keseluruhan yang akan digunakan untuk mencapai objektif dan matlamat yang telah digariskan dalam bab pertama. Bab ini juga akan menghuraikan secara terperinci faktor-faktor ruangan yang dicadangkan mempengaruhi kegagalan cerun.

Bab empat pula menghuraikan metodologi secara terperinci serta cara pangkalan data ruangan dibangunkan. Perisian serta perkakasan yang digunakan dalam kajian juga dijelaskan di dalam bab ini. Pangkalan data ini penting bagi tujuan analisis. Pembangunan data dan juga analisis dilakukan untuk mendapatkan output yang tepat.

Bab lima membincangkan bagaimana hasil yang diperolehi daripada analisis yang telah dilakukan. Perbincangan adalah lebih tertumpu kepada hasil kajian. Hasil